

Vand og Natur
Sønderborg Kommune
Rådhusvej 10
6400 Sønderborg

19. januar 2024
Via E-mail

Høringssvar (Hartsø Lavnings Digelag)

Sønderborg Kommune agter at meddele Hartsø Digelag påbud om at fjerne skråningsbeskyttelse etableret i marts 2023 på dele af kystbeskyttelses anlægget beliggende på matrikel nr. 93, Sønderby, Kegnæs, 6470 Sydals.

I dokumentet „Partshøring og varsel om påbud“ er de berørte dele benævnt ”strækning B” og ”strækning C” (rød og orange linjer i dokumentets figur 3).

Hartsø Digelag har følgende indsigelser:

- 1) Kommunen har fremført i deres parthørelse, at diget kun kan bestå af rent strandsand. Deres argument er, at de ved syn efter stormfloden i oktober 2023 kun har set sand som fyld i digets østlige del. Digelaget er ikke enig med kommunens påstand;
- 2) Tidligere tilladelser til skråningsbeskyttelse har skabt en **berettiget forventning** hos Digelaget mht. lovligheden af skråningsbeskyttelsen etableret i marts 2023;
- 3) Sønderborg Kommunes planlagte påbud med tilkendegivelsen af, at en tilladelse til den anlagte skråningssikring ikke kan opnås, strider mod **lighedsskæbningsprincippet**; og
- 4) Ved udarbejdelsen af det varslede påbud har Sønderborg Kommune ikke i tilstrækkelig grad taget hensyn til behovet for kystbeskyttelse ved Østerby og Hartsø.

Hartsø Digelag anmoder derfor Sønderborg Kommune om at:

- 1) Det varslede påbud trækkes tilbage;
- 2) Digelaget, Sønderborg Kommune og eksperter samarbejder på området omkring diget.

Redegørelse

Vedrørende kommunens påstand om at diget kun kan bestå af rent strandsand.

Kommunen har fremført i deres parthørelse, at diget kun kan bestå af rent strandsand. Deres argument er, at de ved syn efter stormfloden i oktober 2023 kun har set sand som fyld i digets østlige del.

Digelagets argumenter imod dette er:

- 1.) Kommunen hævder der kun er/var sand i diget mod øst, da de ikke har set andet efter stormfloden. Dette vil vi gerne opponere imod. Foran campingpladsen (Østerbyvej 51, 6470 Østerby) var ALT jord/ler vasket væk efter stormen (her ved vi at det var bygget op af ler) og længere henne mod vest kunne man i de to store huller i diget se at alt leret også var vasket væk. Dvs. det at der ikke er fundet ler mod øst, er ikke et bevis for, at det ikke var der før stormen.
- 2.) Ved at gennemgå "protokol for Hartsø lavnings Digelag", (Eksemplerne her er fra 1960'erne) kan det påvises at diget ikke kun bestod af rent strandsand (**se bilag 1 - 7**). I protokollen er der fundet en del udsagn som handler om, hvad man har brugt som fyld, når der gik hul på diget: Der står bl.a., at man har brugt: Pæle og spunds; Jord fra vejene; jord fra forskellige jordarbejder og materiale fra brændoprydning (se de vedlagte billeder fra protokollen fundet på Kegnæs lokalhistoriske arkiv). Alle disse materialer er langt fra rent strandsand. Noget der understøtter dette er at der efter stormfloden i efteråret er kommet en del glasskår og porcelæn af ældre dato mm. frem ved Østerby (digets østlige ende). Vi troede, at det var skyllet i land, men umiddelbart passer det med at det er skyllet ud af diget. At digelaget har valgt at lægge sten ud i stedet for "materialer fra en brændoprydning" må synes at være en markant forbedring.

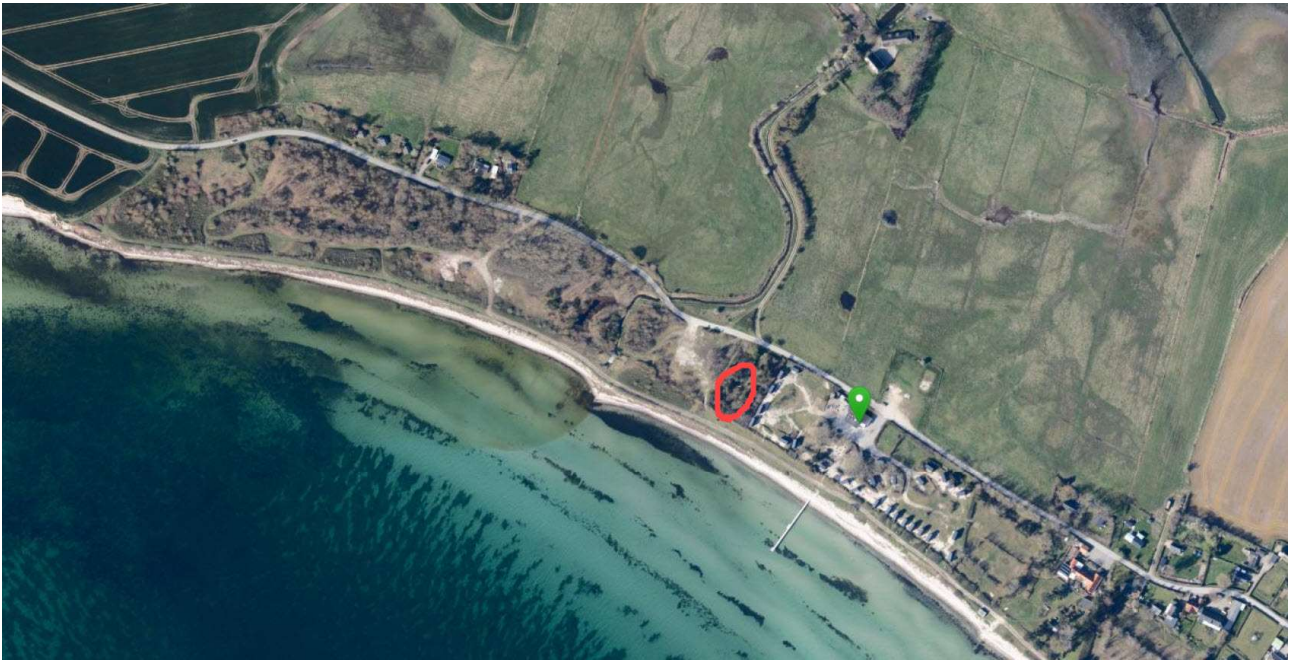
Berettiget forventning og lighedsgrundsætningen

I 2008 og 2010 etablerede Hartsø Digelag med tilladelse fra den daværende myndighed (Kystdirektoratet) skråningsbeskyttelse i form af stenkastning på havværts side af dele af diget på matrikel 93, se figur 5 i dokumentet "Partshøring og ophævelseserklæring".

Før nævnte anbringelse var der ikke etableret skråningsbeskyttelse på havværts side af diget, sammenlign kyststrækningen i figur 1 (år 1989) og figur 2 (nyligt foto af samme kyststrækning).

Figur 1 Østerbyvej 51, år **1989**. Genforeningsstenen markeret med rødt.
(<https://www.kb.dk/danmarksetfraluften/images/luftfo/2011/maj/luftfoto/object2083506>).

Figur 1a Kysten ud for Østerbyvej 51 med genforeningsstenen markeret. Sammenlign med figur 3 i „Partshøring og varsel om påbud“.

Figur 2 viser nyligt foto af kyststrækningen ved genforeningsstenen. Figur 2a viser en del fra figur 2. Skråningssikringen anbragt i 2008 ses tydeligt. Sammenlign med figur 5 i „Partshøring og varsel om påbud“

Figur 2 Nyere foto af kysten ved Østerbyvej 51. Genforeningsstenen markeret med rødt.

Figur 2a Detalje af kysten ved Østerbyvej 51 med skråningsbeskyttelse sigtbar. Genforeningsstenen markeret med rødt.

Som det fremgår af ovenstående fotos, er der på strækningen D (gul linje, figur 3 i „Partshøring og varsel om påbud“) blevet anbragt skråningsbeskyttelse ved stenkastning efter 1989. I partshøringen skriver Sønderborg Kommune selv:

“... Hartsø Digelag har senest i 2008 og 2010 arbejdet på en del af digets skråning ud mod havet omkring udløbsslusen på matrikel 93, Sønderby, Kegnæs (se figur 5). Dette fremgår af flyfotos **samt af en tilladelse udstedt af Kystdirektoratet, som var daværende myndighed af kystbeskyttelse** [Digelagets kursivering og fremhævning]...”

Sønderborg Kommune skriver videre:

“... Strækningen D (gul linje). Strækningen har tydeligt været opbygget med en kerne af sand, **en skråningsbeskyttelse på forskråningen** [Digelagets kursivering og fremhævning] og et lag med ler på kronen af diget. Bagskråningen af diget er tæt bevokset af blandt andet rynket rose. Diget er på strækningen registreret som § 3 beskyttet strandeng og overdrev...”

Det fremgår af figur 1, at der før 1989 ikke var nogen skråningsbeskyttelse på forskråningen på dele af strækning D. Beskyttelsen på forskråningen er blevet anbragt senere med tilladelse fra Kystdirektoratet.

Ifølge Sønderborg Kommunes egne oplysninger er diget på strækning D registreret som § 3 beskyttet strandeng og overdrev. Ifølge Sønderborg Kommune gælder dette også for strækningerne B og C, hvor skråningsbeskyttelsen nu kræves fjernet.

Ligesom på strækningerne B og C bliver stranden på strækning D i dag også brugt til rekreative formål, og strækning D er også udsat for akut erosion.

I 2008 og 2010 gav forholdene på strækning D ikke anledning til indvendinger fra myndighedernes side mod skråningsbeskyttelse ved stenkastning. Da forholdene på strækningerne B og C svarer til forholdene på strækning D kan der heller ikke være anledning til indsigelser mod skråningssikringen anbragt i marts 2023.

Tværtimod har kystdirektoratets tidligere tilladelse skabt en **berettiget forventning** hos Hartsø Lavnings Digelag med hensyn til lovligheden af skråningsbeskyttelsen på strækning B og strækning C.

Grundet de ens forhold på strækning D og på strækningerne B og C er Hartsø Digelag også af den opfattelse at Sønderborg Kommunes påbud er i strid med **lighedsgrundsætningen** som indebærer, at sager om forhold, der i det væsentlige er ens, som udgangspunkt skal have samme resultat. Det samme gælder for kommunens udsagn om at en tilladelse til skråningsbeskyttelse på strækningerne B og C ikke kan opnås.

Behov for kystbeskyttelse

Sønderborg Kommune har selv erkendt behovet for kystbeskyttelse ved Østerby og Hartsø (se „Behov for kystbeskyttelse“).

Ødelæggelserne (akut erosion) efter seneste stormflod har vist, at det nuværende dige ikke i tilstrækkelig grad dækker behovet for kystbeskyttelse.

Hartsø Digelag er overbevist om, at skråningssikringen, der blev anbragt i marts 2023, var med til at forhindre en fuldstændig ødelæggelse af diget på strækning B.

I fremtiden må det forventes, at tilsvarende stormfloder vil forekomme oftere.

Hvis påbuddet fra Sønderborg Kommune gennemføres, må det forventes, at en fuldstændig ødelæggelse af diget på strækning B vil forekomme hyppigere.

Da Hartsø Digelag er en relativt lille digelagsforening med begrænsede økonomiske ressourcer, er det ikke muligt at genopbygge diget gentagne gange.

Sønderborg Kommunes insisteren på, at Hartsø Lavnings Digelag skal bruge sine begrænsede økonomiske ressourcer på at genoprette diget på strækning B til dets tilstand før marts 2023, er *de facto* ensbetydende med at opgive kystbeskyttelsen på denne strækning.

Hartsø Digelag mener derfor, at Sønderborg Kommune ikke i tilstrækkelig grad har taget hensyn til behovet for kystbeskyttelse i Østerby og Hartsø ved udarbejdelsen af det varslede påbud.

Afsluttende bemærkninger

På baggrund af ovenstående redegørelse anmoder Hartsø Lavnings Digelag om, at Sønderborg Kommune trækker det varslede påbud tilbage og i stedet indgår i en konstruktiv dialog med Digelaget om, hvordan behovet for fremtidssikret kystbeskyttelse i Østerby og Hartsø bedst kan realiseres.

Digelaget anmoder også om tid til at undersøge mulighederne for kystsikringsløsninger, der kan modstå stormfloder. Gerne i samarbejde med Sønderborg Kommune og eksperter på området.

Digelagets – og dermed dets medlemmers - midler bør ikke spildes på at genoprette et dige, der risikerer at blive ødelagt af den næste stormflod.

Med venlig hilsen

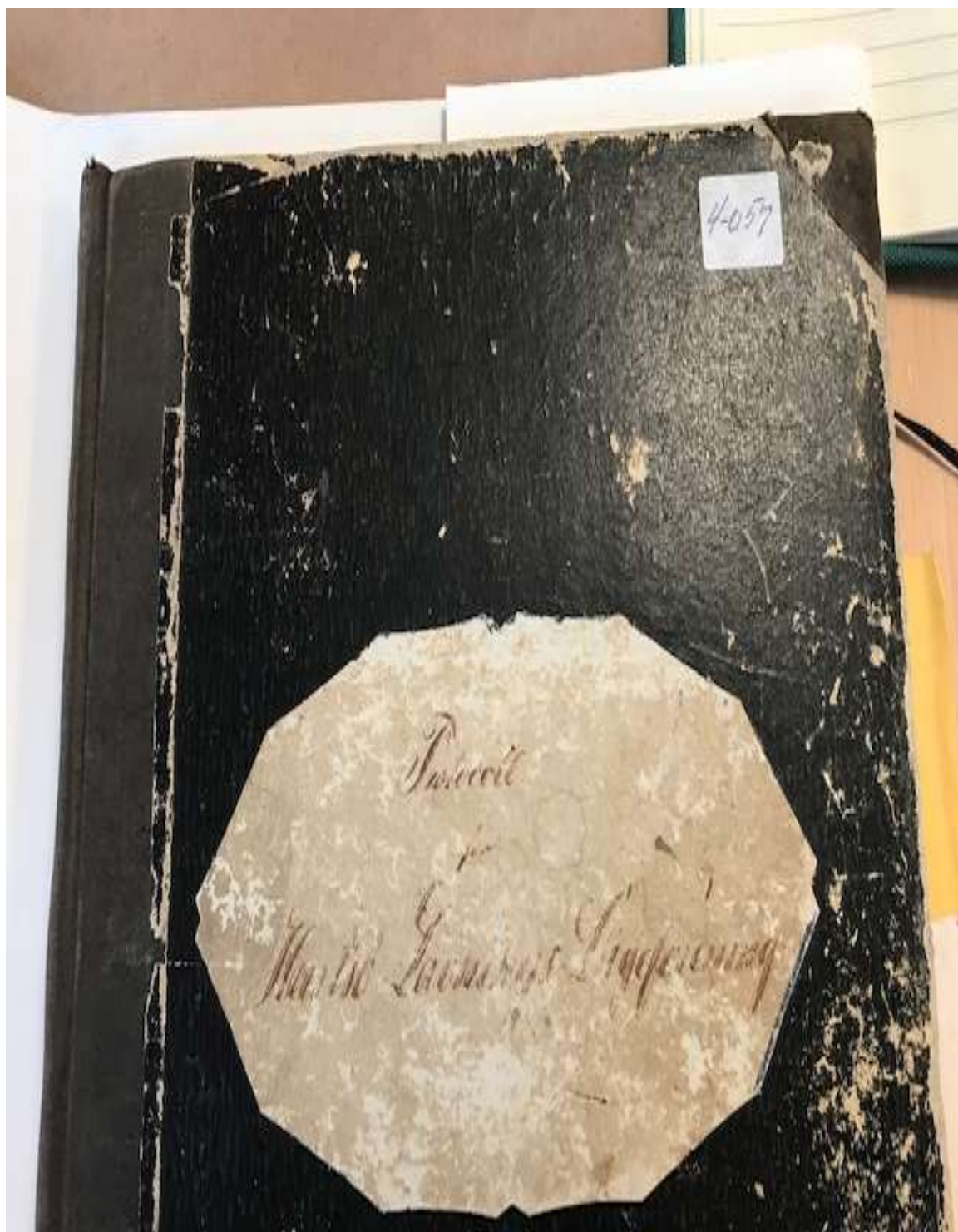
Hartsø Lavnings Digelag

Jens Christian Lassen
Bestyrelsesformand

Christen Mathisen
Bestyrelsesmedlem

Henrik Frisenberg
Bestyrelsesmedlem

Bilag 1 (protokol for Hartsø lavnings Digelag)

Bilag 2 (protokol for Hartsø lavnings Digelag)

Forsamlingshuset d. 17. 4. 1962.
Dagsdata afholdtes der ekstraordinær generalforsamling med især
punkt paa dagsordenen om betaling af istandsættelsen af
diget efter stormen i november år 1961
der var mødt 9 medlemmer da mødet blev åbnet
og der var ingen der havde noget at bemærke angående
indvarslingen formanden redegjorde for reparationen af
diget samt udgifterne der cirka beløber sig til 10.000 kr.
betalings-spørgsmålet blev drøftet men den almindelige
mening i forsamlingen var at formanden blev mødt
til at besøge hvert af medlemmerne og dem der
da ikke vilde betale ~~en~~ ^{deres bidrag} ~~deres~~ ^{deres} bidrag
til digelaget ~~maatte~~ ^{maatte} underskrive paa op-lagelsen af det resterende
beløb til låne.
Der blev ogsaa drøftet at gøre nogen løbsl med jord
fra vejene og ud over Østerbyvej til paalægning af
det reparerede stikke og dem der ikke vilde
lånene og dette maatte

Bilag 3 (protokol for Hartsø lavnings Digelag)

læses men der var almindelig stemning for at
det skulde lades udføre af en fremme arbejdsbrøp
da arbejdet synes for stort blandt indtægtsbrøp
der var ogsaa stemning for at det skulde rummes
med pæle og sprunde i en skærm af cirka
200 m. Der blev ogsaa oplyst en skrivelse fra
Ingeniør Westh Tønder om et forslag til at
lave en reparation og en bæring af bunden
i Thuren
det kunde der ikke gives tilslutning til da de med
vilde afvente udfaldet af den store afvandings af hæl-
sten hvor der foreskrevet et nyt sluse-sluseanlæg
da indtægterne ikke mente de vilde være med til
denne udgift nu forud af istandsættelsen af Diget
T.

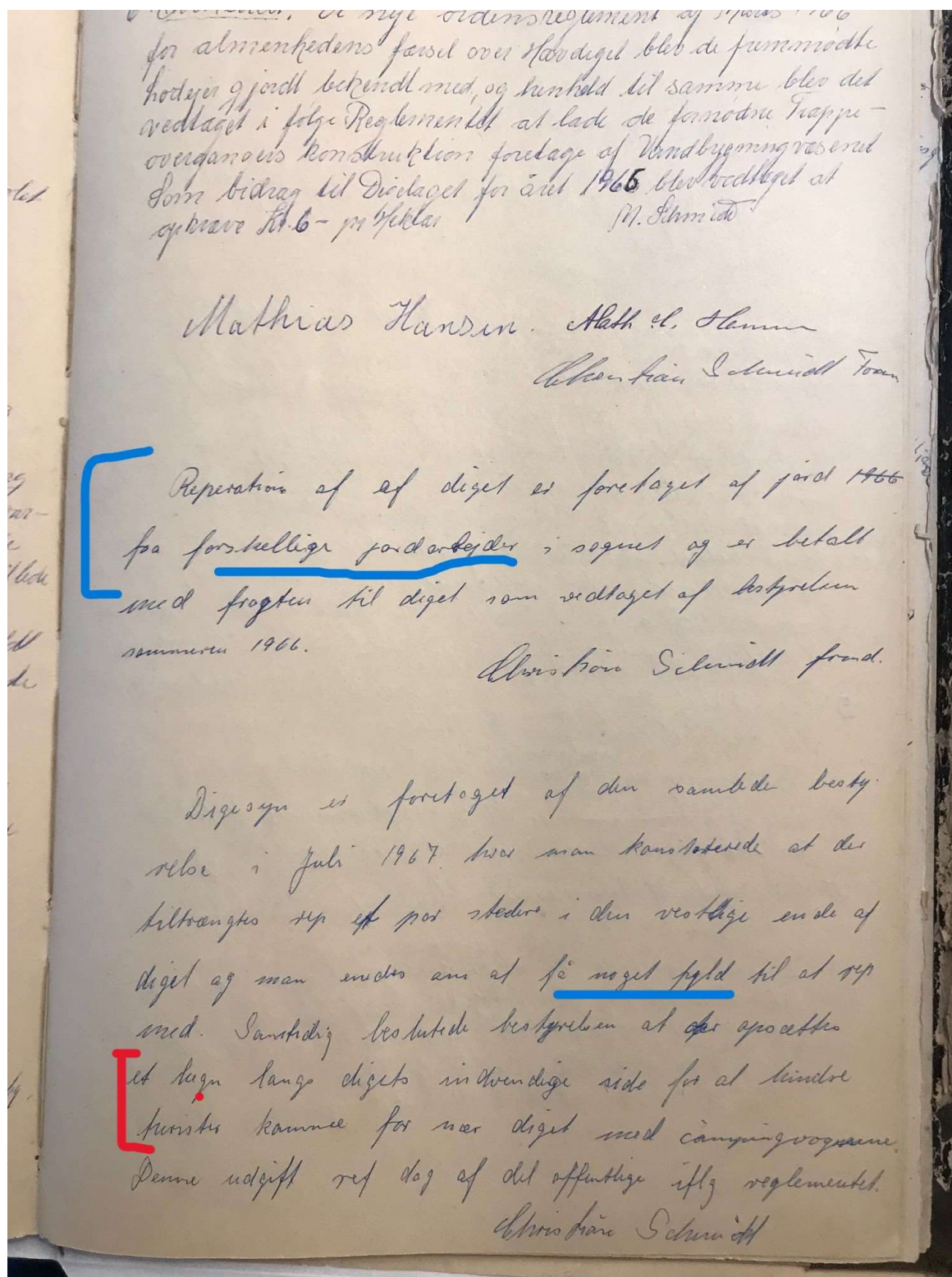
Bilag 4 (protokol for Hartsø lavnings Digelag)

mening i forsamlingen var at formanden blive indtalt
til at besøge hvert af medlemmernes og dem der
da ikke vilde betale ^{helt beløbet eller mindre} en femdel af deres bidrag
til digelaget ~~maatte~~ underskrive paa afg. sagelsen af det resterende beløb til lamm.
Der blev ogsaa drøftet at gde nogen hænsel med jord
fra vejene og ud over Østerbyvej til paalægning af
diget og det reparerede stække og dem der ikke vilde
have hænsler kunde paalægge græstærnene af dette maatte
forddeles lidt efter et skøn efter deres bidrags størrelse
til digelaget
Der kom ogsaa frem under drøftelserne at der var
udtilfredshed med oprensningen af grøfterne i høst-
tiden og især da med den fra pumpen ned til slusen
blodt ogsaa far at faar garden til at have en højere
vold langs med grøften mod Peter Madsens eng saadan
at vandet kunde løbe stærkere mod havet
og der var ogsaa ønske om at faa en grøft opgravet
i sydlig retning retvinklet paa den der går mod

Bilag 5 (protokol for Hartsø lavnings Digelag)

Den 13 november år 1960 var der en hær så og temmelig høj vand
de som forvalgte en del skade paa diget ud for Jahan Tverens
enger cirka 100 m. bag det en del væk af fardiget (Bjersvangår
saa bestyrelsen er enige om at at der maa laves en
grundtig udbedring af skaden
dags dato 13. 12. 1960 var jeg paa diget og arbejdede ved slusen
som blev gjort i forsvarlig stand saa en man med let-
hed kan se og lukke den men da vandet i havet
stod meget høj kunde vi ikke sette pampen igang da
der eller er megen vand i hartsien fortiden
Jeg var Forsamlingshus d. 13. 12. 1960
den indkaldt til Generalforsamling i

Bilag 6 (protokol for Hartsø lavnings Digelag)

Bilag 7 (protokol for Hartsø lavnings Digelag)

Digesynet i Maj ¹⁹⁶⁹ blev foretaget af bestyrelsen der fandt at et stykke i den vestlige ende af diget havde brugt til lidt udbedring efter at havet havde taget lidt mædd på det.

Oluf Schmitt.

Ved digesynet i Oktober ¹⁹⁶⁹ konstateredes at udbedringen fra af diget med materiale fra brandoprydningen havde hjulpet godt og styrket diget betydeligt.

Christian Schmitt.

Kegns Forsamlingshus d. 27.2.69

Dags dato afholdt Hartsø lavnings digelag sin årlige generalforsamling med følgende dagsorden:

1. Valg af dirigent
2. Beretning
3. Regnskab
4. Valg af 2 medlemmer til underskrift af protokollen
5. Eventuelt (måske indkasserung)